

VEAC NOU

Organ al Consiliului General A. R. L. U. S.

ANUL XIII Nr. 47

Vineri 29 noiembrie 1957

4 PAGINI, 25 BANI

Apel la conștiința lumii

Pacea este fără îndoială primul și cel mai important dintre desideratele omenirii iar convingerea despre posibilitatea evitării războiului în epoca noastră nu constituie concepția unor visători rupți de realitățile vieții. Pentru ea pledează atât rațiunea omenască, cât și cele mai reci calcule.

Și cu toate acestea, calcule tot atât de reci și forțe care nu se mai sfîșie să lucreze în umbră, scotînd viitoare profurări, sabotează metodic toate încercările de apropiere între state și lucrează îndărătnic la pregătirea terenului unei noi încercări, de proporții nemăintîlnite în istorie. Impotriva acestor forțe ale răului, împotriva aventurierilor morții și întinericului, se ridică, luminos și plin de speranță, „Manifestul Păcii”, semnat la 19 noiembrie de reprezentanții partidelor comuniste și muncitorești.

Adresat oamenilor simpli, adică truditorilor din uzine și de pe ogoare, din bibliotecă, școli și laboratoare, tuturor aceluia a căror primordială facultate este buna voință, adică spiritul și dorința de înțelegere și într-ajutorare; adresat cu alte cuvinte imensei majorități a omenirii ajunse în epoca cuceririi spațiilor interaeriale, „Manifestul Păcii” aduce credința și hotărîrea de a împiedica războiul. „Noi comunistii — glăsuiește documentul de la Moscova — spunem acum că este posibil să se bazeze calea războiului. Noi spunem aceasta cu toată certitudinea, deoarece alta este azi situația din lume, altul este resortul de forțe.”

Toate faptele justifică credința această deosebit de fermă. Uniunea Sovietică nu mai este singură, ca între cele două războaie mondiale. Frontul lumii socialiste s-a extins la o treime a globului și bogățiile de care dispune sunt uriașe. Strălucitul triumf al științei și tehnicii sovietice a dat acestui lagăr o înfățișare și un avans cu greu de ajuns și pe viitor imposibil de depășit. Popoarele coloniale trezite la o nouă viață își dau seama că lupta împotriva înăpăierii și mizeriei se poate desfășura cu succes alături de lagărul socialist. Popoarele țărilor capitaliste, care au suportat consecințele a două războaie, sau care știu că, în actualul stadiu al tehnicii, nici un colț al globului nu mai este invulnerabil, vin să se adauge și ele forțelor uriașe ale păcii.

Mai mult și mai împede ca oricînd, aceste forțe știu de unde vine pericolul: din partea aceluia pumn de monopoluri americane în primul rînd, care, pentru satisfacerea nebunștirilor lor apetitive, exercită presiuni asupra guvernelor capitaliste. Ele poartă vina convingerii cursei înarmărilor, a sabotării propunerilor de dezarmare; lor nu le convine coexistența pașnică, restabilirea încrederii și colaborarea economică. Ele au făcut și eșueze propunerile țărilor iubitoare de pace la Organizația Națiunilor Unite, camuflîndu-și intențiile după paravanul unei propagande care indică țărilor socialiste și „comunismul mondial” ca „inovate” de actuala tensiune internațională.

Pornite pe drumul fărâșirii unei societăți noi, țărilor socialiste au nevoie de o pace trăinică. Ele nu vor să impună nici unui popor sistemul lor social și nici să se amestece în relațiile interne ale altor țări. Demascînd pe provocatorii unui nou război, ele fac în același timp un apel la întărirea vigilenței și la unirea tuturor forțelor doritoare de pace pentru a contracara primejdia. În acest spirit, „Manifestul Păcii” cheamă la luptă pentru încetarea cursei înarmărilor, pentru interzicerea fabricării și folosirii armei atomice și a hidrogen și, în primul rînd, pentru încetarea imediată a experimentării armelor nucleare, pentru a se pune capăt politici blocurilor și bazelor militare, pentru încetarea reînarmării Germaniei și a uneltirilor din Orientul apropiat și mijlociu, pentru o politică de securitate colectivă și pentru promovarea în O.N.U. a unei politici de pace și de opunere la războiul rece.

Este un program vast, complet, pe deplin realizabil. Chezașia realizării lui o constituie forța materială și spirituală tot mai covârșitoare a lagărului socialist. Forța crescîndă a partidelor comuniste și muncitorești din întreaga lume, forța pe care o constituie coeziunea iubitorilor de pace din toate țările. Pătruns de un suflu de înalt umanism și de cea mai mare grijă pentru destinul omenirii, „Manifestul Păcii” adresează o vibrantă chemare la întrecerea pentru progres, pentru ridicarea nivelului de trai al popoarelor, pentru o pace trăinică și îndelungată.

Nu încapă nici o îndoială că această chemare va găsi cel mai puternic răspuns în conștiința imensei majorități a omenirii. Despre acest lucru vorbesc comentariile pe care întreaga presă mondială le-a consacrat celor două documente semnate la Moscova. „Pacea poate fi apărută, războiul nu este inevitabil” — scrie ziarul englez „Daily Worker”, comentînd „Manifestul Păcii”. — Aceasta este o chemare istorică adresată rațiunii și inimii oamenilor de bună credință... Manifestul publicat la 23 noiembrie cheamă la luptă pentru încetarea încetarea a experiențelor cu arma atomică și a hidrogen și la interzicerea necondiționată în cel mai scurt timp a fabricării și folosirii acestor arme.”

La rîndul său, ziarul chinez „Jenminjiaobao” în articolul său redacțional scrie: „Cele două constatări care au demonstrat mărfața coeziunea internațională a partidelor comuniste și muncitorești au avut loc în perioada unei mari cotituri în politica mondială, a cotiturii în favoarea socialismului și a tuturor forțelor antiimperialiste. Convocarea acestor două constatări va duce, la rîndul său, la întărirea considerabilă a forțelor țărilor socialiste și a mișcării comuniste internaționale, la întărirea considerabilă a forțelor maselor populare largi în lupta lor pentru pace, pentru democrație, pentru eliberarea națională.”

Veac nou

Incursiune în matematici

Construirea noului societăți socialiste cere sprijinul continuu a productivității muncii pe baza progresului tehnic necercetat. Este deosebit de necesară introducerea în toate domeniile a tehnicii celei mai înaintate. Dar tehnica înaintată este formată din folosirea cuceririlor celor mai noi ale științei. Iată pentru ce construcția socialismului a dus în U.R.S.S. la o mare dezvoltare a științei. Răsunătorul succes al științei și tehnicii sovietice, satelitul artificial, nu este decît o verigă, cea mai strălucitoare și dreaptă, dintr-un lanț lung de succese ale științei și tehnicii sovietice.

Pentru cercetarea exactă a legilor naturii și pentru proiectarea de noi realizări tehnice este nevoie de matematică. Iată de ce, în Uniunea Sovietică matematica s-a dezvoltat vertiginos.

Încă înainte de revoluție, poporul rus a dat omenirii mari matematicieni. Lobachevski a revoluționat geometria prin introducerea geometriilor neeuclidiene. Markov a determinat orientarea calculului probabilităților prin introducerea lanțurilor probabilistice. Jukovski a înfundat aerodinamica iuștelor mici, iar Ceaplinghin, aerodinamica iuștelor mari. Amindoi pot fi considerați creatorii aerodinamicii moderne. Cebeșev, Liapunov, Lusin, Steklov, au lăsat urme puternice în evoluția matematicilor. Revoluția din Octombrie găsisse o puternică tradiție a matematicilor ruse.

Construcția socialismului în U.R.S.S. și nevoile tehnice au cerut și un mare efort de muncă și în domeniul matematicilor.

În cei patruzeci de ani de la Revoluția din Octombrie, matematica sovietică a înaintat cu pași uriași. Valoarea descoperirilor făcute de matematicienii sovietici, numărul deosebit de mare de cercetători, răspîndirea cercetărilor în toată Uniunea Sovietică, sînt cu totul excepționale.

Lucrările lui I. M. Vinogradov, A. O. Gelfond, I. V. Linik în teoria numerelor, ale lui Kuroș, Malțev, Delone în algebră, ale lui Sobolev, Vekua, Petrovski, în teoria ecuațiilor cu derivate parțiale, ale lui Ghelfand, Kantorovici în analiza funcțională, ale lui Luzin, Lavrentiev, Menšov, Nina Bari Liapunov în teoria funcțiilor, ale lui Kolmogorov în calculul probabilităților, ale lui Alexandrov, Liustermik, în topologie, A. D. Alexandrov, Finikov, Vagner, în geometrie, ale lui Markov, Novikov, în logica matematică, a numeroșilor cercetători în diferitele domenii ale matematicilor aplicate, mecanică, hidrodinamică, teoria elasticității și plasticității, sînt prețioși cunoscute.

În vara anului 1956 s-a ținut al IV-lea Congres al matematicienilor sovietici. A fost un bilanț al activității matematicilor din U.R.S.S. care a umplut pe toți oazeșii străini. Peste 1.000 de lucrări originale au fost prezentate în 26 secții și subsecții.

Probleme celebre, rămase nerezolvate de 100-200 ani, au fost rezolvate de matematicienii sovietici, aducînd astfel glorie patriei lor. În toate țările din lume, lucrările matematicienilor sovietici sînt studiate și continuate.

În țara noastră multe domenii ale acad. Gr. C. Moisil

(continuare în pag. 3-4)

Machetă pentru o statuie a lui K. E. Tjolkovski

Cosmosul apropiat

prof. univ. Călin Popovici

Satelii artificiali au fost lansați în cadrul lucrărilor Anului Geozic Internațional, pentru explorarea atmosferei înalte și a spațiului cosmic din vecinătatea Pămîntului, pentru studierea radiațiilor solare, a razelor cosmice, pentru anume studii geofizice și geodezice etc. Acest vast program de cercetări a fost depășit de Uniunea Sovietică prin aceea că cel de-al doilea satelit, avînd și un animal pe bord, a permis studii fiziologice și biologice asupra unei ființe vii — cu o comportare oarecum asemănătoare cu a omului — în condițiile zborului cosmic. Cercetările ce se fac pînă în prezent asupra zborului sateliților, precum și de la înregistrările aparaturilor de pe bordul lor, transmise prin radio, sînt încă în curs și va trece o vreme îndelungată înainte ca toate rezultatele să fie definitivitate și date publicității. Totuși, unele rezultate preliminare au și apărut.

O sumă de date privind atmosfera înaltă, densitatea ei, temperatura etc. se pot deduce chiar și numai din studiul variației orbitei sateliților, cu timpul, adică în ultimă instanță numai din observarea poziției sateliților, fie prin mijloace radio și radar, fie prin mijloace optice. Sateliții noi de înălțimi foarte prețioase chiar dacă pe ei n-ar exista nici un fel de aparate de înregistrare, și chiar după încetarea emisiilor radio de pe bordul lor. Se știe acum, din ritmul micșorării perioadei sateliților și rachetei primului satelit, că punctele cele mai departate ale orbitei lor se apropie treptat de Pămînt și că primul satelit, intrînd în straturi mai dense ale atmosferei, se va aprinde prin frecarea cu aerul, spre sfîrșitul acestui an. Astfel, de la 15 octombrie punctul cel mai departat al orbitei primului satelit se apropie de Pămînt cu 3,5 km. pe zi. La această dată acest punct era la 934 km de suprafața Pămîntului, pe cînd punctul cel mai apropiat de sol al orbitei era la doar 197 km.

În privința rachetei primului satelit, care datorită mărimei și suferenței mai mult din cauza urmelor de aer de la cele mari înălțimi, se știe că ea se va incendia prin frecare cu aerul, înaintea primului satelit. Am observat la Observatorul din București această rachetă la 22 noiembrie, cînd ea a trecut deasupra Bucureștilor cu circa 3 minute înainte de timpul prevăzut și cu traectoria deviată spre est. Observația a fost comunicată telegrafic centrului de la Moscova. La 23 noiembrie s-a comunicat de la Observatorul din Jodrell Bank (Anglia) că racheta n-a mai putut fi detectată prin radar și că s-ar putea ca ea să se fi volatilizat deja în noaptea de 22 spre 23 noiembrie, cînd a trecut prin părți mai dense ale atmosferei. Totuși, la Observatorul din București nu s-a confirmat acest lucru, racheta fiind observată și la 25 noiembrie, cînd drept mult deviată spre est și întîrziată cu

prof. univ. Călin Popovici

circa 3 minute. Științii sovietici au declarat că s-ar putea ca o parte din rachetă să nu se consume complet în atmosferă și să cadă pe suprafața Pămîntului (prof. K. Staniukovici), fapt ce se va vedea în primele zile ale lui decembrie a.c.

După declarațiile lui Iakov Albert, doctor în științe fizico-matematice, făcute cu ocazia unui simpozion de la Academia de Științe a U.R.S.S., spațiul cosmic din vecinătatea Pămîntului este umplut cu particule materiale; fiecare centimetru cub de spațiu conține câteva mii de particule. Trebuie să accentuăm însă că la 0 grade și la presiunea normală un gaz conține o cantitate de molecule care se exprimă printr-un număr cu 20 de cifre, deci de zece milioane de miliarde de ori mai mare! De asemenea, este de observat că în nebuloase strălucitoare, ca aceea din Orion, numărul particulelor este de ordinul a zece mii de ioni de hidrogen pe centimetru cub. Cu ajutorul sateliților al doilea, a cărui departare maximă de pămînt este de 1.700 km, s-a verificat că la acele înălțimi există o concentrație relativ mare de electroni. Față de confirmarea existenței acestui mediu relativ dens în jurul Pămîntului, a cărui densitate crește cu apropierea de Soare, se pune problema cum îl pot străbate fluxurile de particule cu densități mai mici decît a acestui mediu emis de Soare, în special cu ocazia erupțiilor, și care călătoresc cu o viteză de circa 1.600 km pe secundă. Pătrunzînd pînă la 100 km înălțime în atmosferă, ele produc aurorele polare prin ciocnirile cu gazele rarefiate ale atmosferei înalte. Trebuie să înțelegem fluxurile de particule precumpănesc particulele neutre.

Densitatea atmosferei înalte a fost provizoriu determinată din observațiile poziției primului satelit cu radio-telescoape de la Cambridge, după variațiile suferite de orbită. În ipoteza că temperatura aerului la 200 km este de 1.000 de grade absolute s-a calculat că densitatea aerului la această înălțime este de zece miliarde de ori mai mică decît la suprafața solului. Ea este totuși de cîteva ori mai mare decît cea accentuată pînă acum. Satelitul nu mătură într-o cursă în jurul globului decît o masă de aer cîntărind 1,8 grame! Observarea continuă a modificărilor orbitei va permite să se determine simultan și densitatea și temperatura la diferite înălțimi la care ajunge satelitul.

Deplasarea orbitei sateliților sub influența turtirii Pămîntului și poli poate duce la determinarea precisă a acestei turtiri. Mișcarea de precesie, spre vest, a orbitei primului satelit era în intervalul 8-18 octombrie de aproape 2 grade și jumătate pe zi (Cambridge), pe cînd deplasarea pre-

zisă teoretic era de aproape 3 grade și jumătate. Se caută să se explice această diferență printr-o analiză teoretică mai amănunțită. Studiarea amănunțită a acestui fenomen este deosebit de importantă. Primele calcule făcute în Anglia asupra celui de-al doilea satelit arată și la acesta o mișcare de precesie și o orbită spre vest de peste 3 grade și o deplasare a axei mari a orbitei în sensul mișcării de peste o jumătate de grad pe zi. Observațiile precise ale poziției sateliților din diferite puncte ale globului prin tehnici fotografice foarte perfecționate și cu aparate de construcție specială vor duce la determinarea coordonatelor rectangulare geocentrice foarte precise ale sateliților respective, folosind efectul de perspectivă. Cu ajutorul acestor coordonate se va determina apoi forma și dimensiunea Pămîntului cu o precizie de zece ori mai mare ca cea cunoscută pînă acum. De asemenea, din neregularitățile mișcării sateliților provocate de variațiile forței gravitației, datorite inegalităților distribuției masei în scoarța terestră, se va determina densitatea și compoziția acesteia, în diferite regiuni ale Pămîntului pe deasupra cărora zboară sateliții.

Datorită mișcării rapide a sateliților sînt de așteptat să se observe în deplasarea orbitei anume efecte prezise de teoria relativității, după cum a arătat V. Ghinzburg, membru corespondent al Academiei de Științe a U.R.S.S. Ceea ce face, după savantul sovietic, folosirea sateliților pentru verificarea anumitor consecințe ale teoriei relativității mai avantajoasă decît folosirea planetei Mercur, este faptul că deplasarea axei mari a orbitei va fi de 30 de ori mai mare în cazul sateliților ca în cazul lui Mercur. În plus, se va pune în evidență cîmpul de gravitație suplimentar care ia naștere din cauza rotației Pămîntului, cîmp prezis de Einstein.

În afara datelor asupra presiunii, temperaturii, razelor ultraviolete, razelor X, razelor cosmice și în afara datelor fiziologice privind animalul, emisiunile radio de pe satelit mai servesc la studierea ionosferii. Pînă acum, în afara de rachete, se utilizează pentru astfel de studii stațiile terestre de sondare a ionosferii, care trimiteau impulsuri radio-electrice care erau reflectate de diferitele pături ionosferice și erau astfel înregistrate de stația terestră, ca ecouri pe diferite pături ale ionosferii. Acum au putut fi folosite semnalele radio care pleacă din ionosferă și de dincolo de ea și erau recepționate pe sol după ce sufereau unele modificări și refracții etc. Satelitul, mișcîndu-se pe o orbită politică alungită, avînd diferite poziții față de regiunea maximului de ionizare din atmosfera înaltă, a creat o sumă de condiții foarte variate pentru studierea propagării undelor radio. În unele cazuri undele ajungeau la punctul de recepție nu pe distanța cea mai scurtă, ci ocolind globul pămîntesc, pe arcul cel mai lung al cercului mare. Alte ori s-a înregistrat fenomenul ecoului semnalelor radio care se propagau în jurul pămîntului. S-a pus în evidență și existența unor canale conducătoare de unde în ionosferă etc. Multe din înregistrările obținute sînt în curs de prelucrare, dar unele rezultate au și fost publicate. Astfel, cercetătorii englezi de la Cambridge au dat publicității o sumă de rezultate foarte importante asupra ionosferii în numărul din 2 noiembrie al revistei „Nature”. Ei au dedus unghiul de refracție a undelor radio la diferite înălțimi deasupra orizontului, au măsurat ritmul rotației planului de polarizare, datorită efectului Faraday și au măsurat și ritmul schimbării curbei fazelor. În acest mod, ei au putut deduce printr-ale metode numărul electronilor pe centimetru pătrat pînă la înălțimea primului satelit. La 20 octombrie, la un moment cînd înălțimea sateliului era de 475 km., conținutul total de electroni pînă la acea înălțime era de 1,8 ori 10 la puterea 13 pe centimetru pătrat, adică un număr ce se scrie cu 14 cifre.

Este de observat că oamenii de știință din întreaga lume se ocupă cu studierea datelor științifice pe care le pot furniza sateliții. Afîm că americanii au înregistrat și ei emisiunile celui de-al doilea satelit, emișionînd codul emisiunii aparatelor de pe bord și studiînd aceste înregistrări. Cei doi sateliți artificiali sînt al lumii întregi; ei nu sînt învluși de mistere și restricții. Oamenii de știință sovietici au declarat că vor pune la dispoziție omenirii întregi datele obținute cu ajutorul sateliților. Aceasta este și caracteristica tuturor lucrărilor din cadrul Anului Geozic Internațional, la care colaborează 64 de țări.

De o însemnătate deosebită sînt rezultatele experiențelor fiziologice cu animalul de pe satelit, cîinele Laika. Înregistrări ale pulsului, transmise prin radio, au fost recepționate și la Bonn. Se poate spune că animalul a rezistat cu bine în timpul lansării și că s-a comportat satisfăcător în condițiile lipsei greutății. Pînă acum nu s-a mai realizat o altă de lungă experiență biologică în sfera zborului cosmic. Rezultatele obținute vor fi de cea mai mare importanță pentru construirea viitoarelor astronave în care vor călători și alte ființe vii.

Deplasarea orbitei sateliților sub influența turtirii Pămîntului și poli poate duce la determinarea precisă a acestei turtiri. Mișcarea de precesie, spre vest, a orbitei primului satelit era în intervalul 8-18 octombrie de aproape 2 grade și jumătate pe zi (Cambridge), pe cînd deplasarea pre-

Un alt aspect al competiției pentru primul loc

Limitoarele progrese tehnico-științifice ale Uniunii Sovietice au avut și continuă să aibă un ecou extraordinar, găsindu-se în centrul atenției opiniei publice. După ce sînt de zile din urmă „specialiștii” din Occident nu bagateliză aceste realizări, în prezent acești oameni încearcă să găsească o explicație a ceea ce numesc ei „miracolul științei și tehnicii sovietice”. De fapt, nu este vorba de nici un fel de miracol, ci de opera proeminentă emensă a a milioane de oameni elaborați de exploatare.

Observatorii din lumea capitaliste recunosc acum că la baza succeselor limitoare ale Uniunii Sovietice în domeniul tehnico-științific stă, între altele, ritmul foarte rapid de pregătire a cadrelor medii și superioare. Guyford Steyer, conducător al serviciilor științifice ale forțelor aeriene militare ale S.U.A., a declarat în fața unui congres al organizației Air Force Association: „Imaginația cea mai nelimitoarea (!) a Rusiei este cea din domeniul științei și tehnicii. Mulți experți care au examinat situația noastră în comparație cu cea existentă în Rusia au ajuns la concluzia că am pierdut cursa tehnicienilor... Ritmul în care ei pregătesc tehnicienii este de acum de două ori mai mare decît al nostru, iar ca număr absolut ne-au ajuns din urmă.”

Abstracție făcînd de panica nejustificată a d-lui Guyford Steyer în ce privește una dintre formele întrecerii pînă în cele două sisteme, trebuie să recunoaștem că aprofierii lui sînt exacte. Pentru aceasta, mile amintim că în S.U.A. la un milion de locuitori a revenit un număr de 136 de ingineri și tehnicieni cu diplomă. În timp ce în Uniunea Sovietică au revenit 280 de ingineri cu diplomă și 326 de cadre tehnice mijlocii. Numărul specialiștilor din Uniunea Sovietică crește într-un ritm neobișnuit de rapid. Dacă în 1913 existau în Rusia prerevoluționară doar 190.000 specialiști cu pregătire medie și superioară, în 1928 numărul specialiștilor din Uniunea Sovietică a crescut la 521.000, iar în 1956, la 6.253.000. Raportînd acest număr la populația țării, constatăm că în U.R.S.S., la fiecare 33 de locuitori există un specialist cu calificare tehnică medie sau superioară. În perioada 1956-1960 va avea loc o nouă și puternică sporire a numărului specialiștilor din economia națională a Uniunii Sovietice. Astfel numărul specialiștilor absolvenți și școlilor superioare și medii va crește de aproximativ 1,5 ori, iar în domeniul industriei grele, construcțiilor, transporturilor și agriculturii — aproximativ de 2 ori.

Rezultatele remarcabile obținute de Uniunea Sovietică în domeniul construcției economice se datorează însă nu numai faptului că există o rețea multilaterală dezvoltată a instituțiilor științifice, ci și faptulul că toate ramurile industriei, agriculturii, transporturilor și construcțiilor primesc an de an un număr tot mai mare de cadre medii cu o temeinică pregătire. Aceasta constituie un alt aspect, nu mai puțin important după părerea noastră, al competiției pentru primul loc. Numărul muncitorilor și funcționarilor din economia națională a Uniunii Sovietice crește anual cu cel puțin 3 milioane de oameni. Acestei creșteri cantitative îi corespunde o creștere calitativă, în sensul că se ridică sistematic greutatea specifică a cadrelor cu pregătire medie și înaltă în totalul muncitorilor și funcționarilor ce intră în producție. De pildă, dacă în perioada celui de-al patrulea plan cincinal au intrat în medie anual circa 130.000 de absolvenți ai institutelor de învățămînt superior, în perioada celui de-al cincilea plan cincinal au intrat în producție anual în medie 240.000 de specialiști cu studii superioare. Aceasta înseamnă că nivelul mediu de pregătire a personalului ocupat în economia națională a Uniunii Sovietice crește necontenit, ceea ce

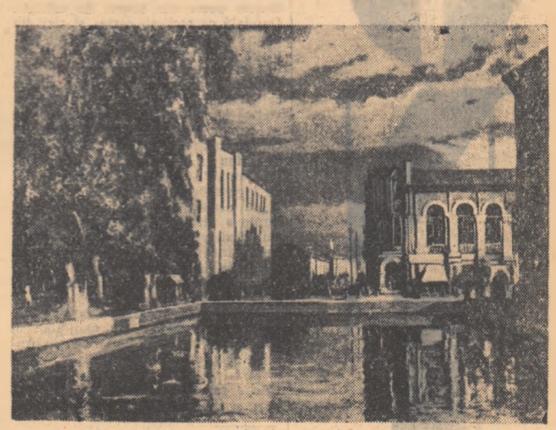
contribuie la creșterea în ritmul înalte a productivității muncii sociale.

În prezent, cînd Uniunea Sovietică se află într-un nou și puternic avînt al construcției economice, se înfăptuiesc noi măsuri pentru ca ritmul de creștere a cadrelor de specialiști, precum și a cadrelor medii din toate ramurile de producție, să țină pasul cu sarcinile sporite în domeniul dezvoltării industriei, agriculturii și a celorlalte sectoare ale economiei naționale. În acest scop se înfăptuiesc în continuare acțiunile de îmbunătățire a repartițiilor teritoriale a institutelor de învățămînt superior în toate regiunile economice ale țării. Pentru a asigura o calificare cât mai înaltă a cadrelor de specialiști, candidații la examenle de admitere în facultăți li se pretînd nu numai studiile medii corespunzătoare, ci și experiența în producție.

În Uniunea Sovietică se înfăptuiesc măsuri pentru ca practica în producție a studenților să înceapă încă din primul an de studiu. Studenții lucrează mai înții nemijlocit pe un post de muncitor, își însușesc succesiv deprinderile de producție ale unui muncitor cu nivel mediu de calificare, apoi pe cele ale unui muncitor cu nivel înalt de calificare și, în sfîrșit, pe cele necesare pentru conducerea unui anumit sector de muncă.

Ca urmare a acestei linii de ridicare a nivelului tehnic al cadrelor profesionale, figura centrală a personalului din producție tînde să devină tot mai mult muncitorul cu studii, absolventul și școlii medii. Nu e departe ziua în care toți muncitorii din Uniunea Sovietică vor avea studii medii terminate.

ing. H. D. Sterian

Eravan pictură de H. Esalan

In-semnări Sate înviate și orașe în agonie

familii nici măcar cu varză. Epidemiile făceau ravagii printre țărani slăbiți de foamă și lipsuri cronice. În 1893 eufosul a nîmicit a jasea parte din numărul locuitorilor din Mohovatka, iar diferența a ucis aproape toți copiii satului. Fără îndoială că dacă n-ar fi venit marelui val revoluționar care a zguduit din temelii așezările Rusiei, sate ca Mohovatka și Novo-Jivotinnoe ar fi pierit de pe fața pămîntului, într-o agonie prelungită și cu atât mai înfiorătoare. Care sînt astăzi stările de lucruri în aceste sate? Locuitorii din Mohovatka și Novo-Jivotinnoe s-au unit într-un singur colhoz care are în folosința sa 3562 hectare care înainte aparțineau moșierilor. Veniturile colhozului cresc neîntrerupt. Anul trecut au atîns 2.000.000 de ruble. Cu greu ai să mai găsești în cele două sate vreo casă acoperită cu paie. Pretutindeni se înalță clădiri noi, ridicate în ultimii ani de către colhoznici. În centrul satului Novo-Jivotinnoe se află o clădire de două etaje — școala de zece ani, iar prin apropiere spitalul cu maternitate, laborator clinic și farmacie. În sat sînt

doză cluburi, trei biblioteci, o cîminărie, trei magazine, un atelier de croitorie și unul de cizmărie. Ambele sate sînt electrificate, în fiecare casă găsești radio, iar în cîteva chiar televizoare. În cele două sate nu există nici un analfabet. În ultimii 15 ani, 55 de vîlstară de țărani din Novo-Jivotinnoe și Mohovatka au terminat studii superioare. În prezent, li urmează cursurile diferitelor institute și universități. Si cite n-ar mai fi de spus despre viața de azi a celor două „sate agonizante” din Rusia de ieri! Date, fapte, concluzii, și de astă dată nu limitate, nici restrinse ca însemnăte, ci de o tipicitate deplină pentru stările de lucruri din satul sovietic contemporan. Citînd povestea acestor două sate sovietice, mi-a răsunat în amintire — prin contrast — o istorisire pe care am citit-o în urmă cu vreun an, într-o revistă. Era vorba în acele pagini de revistă de un oraș american — Virginia City — apărut acum un secol în apropiere de uriașe zăcăminte de aur și argint, din care au fost scoase metale prețioase de aproape

un miliard de dolari. Cîndva, în acest oraș de 30.000 de locuitori erau 4 bănci, 50 magazine, 6 biserică, 5 fabrici de bere, 110 restaurante. În acest oraș, la stăruie „Territorial Enterprise”, a debutat în ziariști Samuël Clemens care a devenit să răspîndească faima literaturii americane sub pseudonimul Mark Twain. Acestași cîndva înfiorătoare așezare umană a trăit altă dată cu trînit și zăcămintele. După secătura lor, rîta orașului a amorțit încetul cu încetul. Azi Virginia City sau, cum i se spune pe vremuri, „regina Comstockului” a rămas o îngrămadire de cîteva case, cu foarte puțini locuitori, a cărei viață mai plîpîie încă numai datorită muzeului memorial Mark Twain, care atrage pe unii turiști, și altor cîtorva vestigii istorice asemănătoare. Legile neîndurătoare ale junglei capitaliste au nimicit nu numai Virginia City ci și alte așezări omenestii care, într-un anumit moment al istoriei lor, s-au dovedit inutile goanei după profituri fabuloase. Sate înviate — orașe în agonie! Două lumi...

Victor Birlădeanu

„LACUL LEBEDELOR“ la Teatrul de Operă și Balet

Puşa Niculescu (Odette) și Gh. Cotovelea (Siegfried) într-o scenă din actul IV

Fără îndoială că montarea baletilui clasic „Lacul lebedelor” constituie un eveniment de seamă pentru mișcarea coregrafică din țara noastră. Aceasta operă — antologică, așa zice, reprezintă una din cele mai fericite aplicări ale tehnicii clasice, una din cele mai armonioase unități dintre libret, muzică și mișcare din câte cunoaște istoria baletilui.

Într-adevăr, nimic mai adecvat pentru folosirea „punctei”, această înălțare a omului de la pământ, decât povestea unor fete transformate în pasări. Departe de a avea un rol exterior, strict decorativ, fiecare mișcare a repertoriului tehnic clasic este azi organic cerut de tendința spre zbor de grație și fragilitate a lebedelor vrăjite, de tristele și solemnitatea arilor lor albe.

Insist asupra organicității „Lacului lebedelor”, ca atât mai mult cu cât, în ultimii ani, a existat o tendință de a se întrebina formulele clasice, altele artificiale pe un subiect sau altul, ca un fel de fetiș menit a da prestigiu oricărui balet. Repetate până la săt, executate de dinaintea unor cu caracter de exercițiu profesional, aceste formule se vedeau adesea rupte de contextul afectiv, secete de expresie, stereotipe.

„Lacul lebedelor” se impune, printre altele, și prin faptul că, în ansamblul său, nu are un caracter formal. Chiar dacă există episoade răsăditice cu înclinație spre demonstrații de virtuozitate, ele sînt, în cea mai mare parte justificate de textul libretului.

OPINION

Astfel, după prologul pur descriptiv, actul I ne invită să asistăm la petrecerea dată în grădina castelului, cu prilejul aniversării majoratului prințului Siegfried. Este, deci, firesc ca în acest act, să ni se înfățișeze grupuri de dansatori, evoluând împreună sau pe rînd, într-o atmosferă de destindere și bună dispoziție. De asemenea în actul trei, cu ocazia balului de la castel, o serie de intervenții de divertisment se justifică pe deplin.

Cu tot caracterul oarecum aglomerat al primului act, unul din eroii povestii se reîntâlnește puternic: printul Siegfried, însoțit de Voioșia din jurul lui rînduindu-se decît o participare convențională, mondenă. Sufletul lui tinjește. Așteaptă iubirea.

Toate acestea au reieșit limpede în spectacolul a cărui coregrafie o semnează Oleg Danovskî. Dansatorul cu experiență el însuși — și vechi maestru de balet, bunul său gust s-a evidențiat în acest act cu deosebire în îndrumarea ansamblului pe linia unei evoluții firești, simetrice, dar nu de o geometrie feapănă, imprimîndu-i o mișcare suplină, grațioasă. Poate că un plus de inventivitate n-ar fi stricat totuși acestui act, destul de lung și de expozitiv. Este de remarcat „Pas-de-trois”-ul în care Cora Benador — mai ales — și Ira Slancovscaia se impun solistic, printr-o tehnică expresivă și prin personalitate scenică.

Mai puțin izbutită mi s-a părut însă mișcarea prințului (Gh. Cotovelea) în părțile ei mimice. Cele câteva gesturi — plimbare prin sală, dialog mut cu prințesa-mamă, cu bufonul, etc. — nu s-au părut cam fără vlagă, lipsite de pregnanță, netrăite în schimb, părțile dansante. Gh. Cotovelea le execută ușor, cu prestanță, adesea stralucitor.

Un rol important are în primul act bufonul care încearcă să-și înveselească stăpînil prin tot felul de glumbușlucuri, legîndu-se de dansatori, necăjînd dansatoarele, cîrculînd ca argintul viu dintr-o parte într-alta a scenei. Alacu Marin, în rolul bufonului, se dovedește bine pregătît din punct de vedere tehnic și cu velleități de interpretare, din păcate prea puțin exploatare de astădată. Rolul lui a mers mai degrabă pe linia unei destășurări oarecum sportive, atletice, omîlnîndu-se caracterul puțin fantasic, neprevăzut sau grotesc al unui astfel de personaj. În general, latura mimică a spectacolului ni s-a părut deficitară. Neglijarea acestor momente, tratarea lor în mod convențional, fac să-și scada tensiunea dramatică.

În actul II, trebuie să subliniem în primul rînd reușita comportare a ansamblului de dansatoare. Transparența, mișcarea ușoară și fluidă, grația, — s-au transformat calitativ în emoție, învaluite în vrajă și tristețe, „lebedele” au izbutit să ne convingă de straniu lor destin și să ne facă părtași la speranțele lor.

Semnalam, de asemenea, ca un moment aproape fără cusur, dansul celor 4 lebede mici.

Tot în acest act apare, în toată personalitatea ei, Odette, prințesa-lebedă (Puşa Niculescu). Interpretă, posesoare a unei tehnici curate, a fost fină și sensibilă. I-am reproșat poate un ușor defect de ținută — umerii puțin aduși — precum și o anumită lipsă de dramatism. Acest ultim defect dispare însă în actul trei, cînd, în rolul Oditei, vicleana fiică a lui Rotbart, Puşa Niculescu schițează un temperament precis, cu trăsături pregnante, pe care o nuanță de demonism în plus l-ar fi făcut memorabilă.

Gh. Cotovelea, atît în actul II cît și în al III-lea, ca partener al Odetei și al Oditei, n-a făcut un simplu „partener”, ci și-a însoțit gesturile cu afectivitate.

Aceleași cuvinte de laudă pentru repariția ansamblului de lebede în actul IV precum și pentru comportarea lui Rotbart (Gelu Barbu), într-o secvență scurtă, dar impresionantă.

O fugară mențiune: Ida Matei, într-un rol aproape inexistent (prințesa-mamă), reușește să atragă atenția prin câteva mișcări de brațe foarte decorative. Frumoașea, costumele lui Ion Ispser. Mai puțin inspirate, decorurile s-au limitat la indicațiile elementare și la o colorație fără scilpuri.

Considerăm că actuala montare a „Lacului lebedelor” la Teatrul de Operă și Balet constituie un succes de seamă, alături al coregrafului, cît și al solistului și al corpului nostru de balet. Cu regretul de a nu fi urmărit și cealaltă distribuție (Irinel Liciu și Gabriel Popescu) decît la televizor, gîsim că baletul s-a bucurat de o bună interpretare, observație cu atît mai îmbucurătoare cu cît „Lacul lebedelor” are o tradiție prestigioasă. Să nu uităm triumfală interpretare a Ulanovici care, nu de mult, a electrizat impenabil public londonez.

Repertoriul nostru s-a mai îmbogățit cu un balet. Nu putem decît să urăm coregrafilor noștri curaj și stăruință în alegerea și conceperea unor baleturi cît mai interesante și — dacă e posibil — originale și actuale, pe lîngă cele intrate în patrimoniul clasic.

Nina Cassian

Semicentenarul Tolstoi

În 1960 se vor împlini 50 de ani de la moartea lui Lev Tolstoi, titan al literaturii ruse și universale. În legătură cu această dată, în U.R.S.S. se fac de acum intense pregătiri.

Intre altele, a început transpunerea pe ecran a capodoperei lui Tolstoi „Război și pace”. Filmul este realizat de studiourile „Mosfilm”, urmînd a fi terminat pînă la începutul anului 1960. La rîndul său, studioul central de filme documentate din Moscova pregătește un amplu documentar despre viața și activitatea marelui scriitor.

Editurile sovietice pregătesc pentru tipar noi ediții complete de opere, culegeri din scrierile de mare popularitate ale romanului, precum și amintiri ale contemporanilor, despre titanul de la Iasnaja-Pollana.

HOTEL ASTORIA

piesă în 4 acte de A. Stein
la Teatrul „C. Nottara”

Piesa-epopoe este — după mine — caracteristică dramaturgiei sovietice antebelice. „Uraganul”, „Trenul blindat”, „Tragedia optimistă” corespund unei anumite stări de fervoare. Revoluția despice în două istoria omeniții și toată lumea trăia (conternată sau fericită, sau turbată) emoția de a fi fost părtaș sau contemporan cu acest eveniment. Probabil pămîntenii vor cunoaște din nou această sublimă exaltare numai după ce vor fi ajuns în lună, numai după ce vor fi scăpat pe primul vulcan de acolo stindardul planetei omenești. Scena devine necăpătoare pentru un eveniment de asemenea proporții. Piesele cereau o figuratie impresionantă. Sub lumina reflectoarelor trebuiau prinse mișcările vaste ale unui erou colectiv. Prin glasul unui personaj vorbeau milioane. Este o dramaturgie care corespunde frescai, monumentului. Dacă o apropiem de film, ai impresia că istoria este văzută în planuri generale, adică în tablouri vaste și altoc-prinzătoare.

Dramaturgia sovietică postbelică are — după mine — o înfățișare oarecum deosebită. Cînd este vorba de spirit revoluționar, teatrul sovietic a rămas și rămîne mai departe inegalabil. Dar s-a schimbat unghiul de vedere. Istoria nu mai este văzută în planuri generale, ci în prim-planuri. În masă a fost descoperit un anumit ins. Dramaturgul și-a apropiat aparatul de obrazul acestuia. Ansamblul este numai sugerat.

Atenția dispersată pînă acum pe mari suprafețe se concentrează și acționează în adîncime. Lentila percepe nuanțe infinițezimale. Este o lentilă de microscop, care vede ceea ce nu se observă de la distanță. Prin urmare există o atracție specială spre drama psihologică pe care am regăsit-o în această stagiune la Leonov și acum am reconfirmat-o la „Hotel Astoria” de Alexandr Stein.

Găsesc cum nu se poate mai potrivit faptul că tocmă Teatrul Nottara pune în scenă „Hotel Astoria”. Dintre toate colectivele, cel care se apropie mai mult de ideea profilului unui teatru mi se pare că începe să fie colectivul acestui teatru. Ascensiunea Teatrului Nottara, mi se pare cum nu se poate mai promițătoare. Fostul studiu experimental nu s-a molipsit încă și sper că nu se va molipsi deloc, de mania incensurilor grandioase și și calculează repertoriul la proporțiile sale. Este la mijloc nu numai o modeste materială și necesitatea de a face spectacole cu personaje puține. Repertoriul teatrului lasă să se străvădă agitația intelectuală, preocuparea de a găsi un stil nou, interesul față de teatrul modern, oroare, (sfîntă oroare!) față de formulele perimate, dorința de a reflecta idei și de a folosi expresii la nivelul omului care trăiește în ajunul zburilor interplanetare și nu în epoca diligenței.

Este o impresie pe care spectacolul Soranei Coroamă o reconfirmă cu o elocință dezarmantă. Prin el Sorana Coroamă se reconfirmă și pe sine și, dacă i se permite cronicarului să aibă preferințe, dați-mi voie să-mi mărturisesc preferința pentru stilul acestei regizoare lucide, puțin cinică în

sensul că are podoare emoției, adică refuză excesul de efuziune, excesul de sentimentalism (și doamne, cît de puțin sînt, mai ales în teatru, cei care știu să țină piept acestei ispite!) și care are în plus simțul acela — cum să-i spun eu? — simțul istoric. Adică refuză (mai ales în ultimul timp) să repete formule vechi, consumate, storsse secute și caută în tot ce face o expresie contemporană. Este admirabilă această încăpăținare care exprimă înțelegerea și de sigur și feminitate. Este admirabilă concepția cronicar-cinematografică a acestui spectacol, care amintește de reprezentările teatrale ale lui Eisenstein și care ar trebui analizată special și pe îndelete.

Asemenia însușiri mi se par cum nu se poate mai indicate atunci cînd vorbim de „Hotel Astoria”. Din punct de vedere al ideii, piesa aceasta

Polltrux... Pe rușește înseamnă: instructor politic! De aceea Jemciugov, instruiște-l politicește și nu semnaliaza speriat ca un șofer prost! Dar dacă nu poți răspunde la o anumită întrebare — taci. Mai bine taci. Numai nu mîini! Ce, ești pagagal care are în lădja lui răspunsuri pentru toate întrebările? Există în piesa aceasta un întrebări interzise („Și care sînt interzise? — Cele care nu sînt lămurite în presa noastră cotidiană”). Există în piesa aceasta o teribilă audiență față de dramele surde ale oamenilor răniți de necrederea celor din jur, stigmatizați de judecări rigide — așa cum se întîmplă cu Konovalov (tema revine: „O chestiune personală” izbuconă tot de aici). Există dezgust în fața decrepitudinii morale, a dizolvării (Batenin!).

Prin urmare este o piesă care presupune multă intensitate interioară, o piesă care trebuie să dea sentimentul că în interiorul fiecărui (sau aproape al fiecărui personaj) este un cazan care fierbe și dogorăște. Dacă focul acesta este stîns, dacă este vorba de un laș (Batenin) sau de un opac inconștient (Jemciugov) în locul lui frige indignarea autorului. Majoritatea distribuției merge pe această linie. Uniformitatea care i s-a reproșat lui Titus Lapteș este numai aparentă; Ion Gheorghiu este încă o dată un avăr al gestulației, un actor care nu te lasă să anticipezi asupra personajului său (și aceasta este, cred eu, extrem de mult); Aurel Cioran continuă linia ascendentă începută cu „Nota zero la purtare”; Dumitru Furdui cu mișcările sale inocente, cu ochii săi rotunzi, uimiți și triști ne face surpriza unei sensibilități deosebite și dacă se crede, ingenu de genul masculin. Ne-a plăcut blîndețea și modestia scenică a Marioci Comșa Potra, ne-a plăcut oboseala somnoroasă și bălețea a Valentinei Cios și ne-a cucerit Jana Gorea pe care așteptăm s-o vedem într-un rol pe măsura talentului său. Rolurile acestea sînt reușite, dar sînt în spectacol și altele care trebuie să fie lucrate în tonuri uniforme și uneori cam groase. Rolul Lindiei este conceput nefiresc, aproape uluitor de nefiresc. Imi e cu neputință să înțeleg pentru ce s-a apelat la acest tip de vampă scoasă din filmele de la 1930 sau dintr-o boată de imitație existențialistă. Pentru ce atîtea șabloane de sex-appeal și în general pentru ce această viziune care pare exercițiul unei studente de anul I care trebuie să-și imite o femeie fată. Pentru ce Jemciugov a rămas în limitele comediei și încă a comediei bufante cînd de fapt replicele lui hazlii sînt de domeniul dramei? Pentru ce masca aceea verde pe obrazul lui Dinu Ianulescu, care a jucat de altfel inteligent, dar dezavantajat de porniri tenebroase?

În ceea ce privește decorul, acesta este excelent, pentru că de fapt nu este de loc. Oni Oraveanu și Cristian Ionescu merită toate laudele pentru felul în care au sugerat hotelul, iar pentru prima dată într-o cronică trebuie lăudat felul în care s-a folosit și s-a manipulat lumina. Cîndva va trebui începută o discuție asupra felului în care este folosită lumina în spectacolele noastre, despre desperarea cu care conurile de lumină caută așa zice unii actori, despre senzația penibilă pe care ti-o inspiră anumite „jocuri de lumină” etc., pentru că nu se poate vorbi despre spectacol modern în afara reflectoarelor. Cum în spectacolul de la Nottara lumina a devenit un personaj, să-i notăm și numele: Titi Constantinescu.

Ecaterina Oproiu

O garnitură nemuritoare

E vorba de garnitura celor 12 scaune lucrate de maestrul Gams și care stăteau în sufrageria marelui nobilului Vorobianinov. De mult ele au fost înșirate, împrăștiate și date uitării, fiind cum nu se poate mai muritoare. Dar „garnitura” de episoade de ale căutării fiecărui dintre aceste 12 scaune a rămas nemuritoare. Romanul lui Ilf și Petrov, de a cărui scriere ne despart trei decenii, e parcă proaspăt scos din sertarul regretilor autorilor: oridecileori l-ai regăsi, simți aceeași satisfacție, așa după cum copiii le place adesea să li se recitească una și aceeași poveste, deși o știu de mult pe dinăfară, sau să revadă la cinema o comedie, rîzînd din nădăd de episoade care vor urma și a căror desfășurare o cunosc pe dinabră. Într-adevăr, la prima lectură ai avut impresia că întorsăturile neașteptate ale acțiunii, peripeciile clasice ale romanului satiric de tip „picaresc”, sînt acelea care, prin surpriza pe care ti-o provoacă, stîrnesc interesul, uimirea, satisfacția și amplifică nemăsurat umorul prin cea originalitate izbitoră a situațiilor, caracteristică multor opere ale satirilor de calitate. Dar iată că recitești cartea și rizi din nou, ca prima oară, deși efectul surprizei s-a dus; mereu proaspăt, satira caracterelor și moravurilor își păstrează forța și hazul, iar replici care au făcut epocă în Uniunea Sovietică și au devenit acolo replici de uz curent, așa cum sînt la noi cele caragialești (de pildă: „Poate vrei să-ți dai și cheia de la casa unde-mi (în banii?) sînt și la recitarea la fel de viguroase și succulente.

„12 scaune” rămîne o operă de frunte a literaturii sovietice și în primul rînd a satirii realist-socialiste, o operă, într-un fel, unică. Într-adevăr, romanele satirice sînt relativ rare, în oricare literatură; citez la înfîptulare, după cum imi vin în minte, opere de valoare inegală: „Gargantua” și „Tartarin” în Franța, „Don Quijote” în Spania, „Guliver”, „Pickwick” în Anglia, „Un yankeu...” în S.U.A. — la oricare literatură am privi romanul satiric e rar în comparație cu alte genuri, și chiar în bogata literatură rusă

„Suflete moarte” a lui Gogol reprezintă un fenomen fără egal. Oblomov sau Golovliovii fiind opere de un gen diferit, necorespunzînd comunității de trăsături care leagă operele mai sus citate. Care sînt aceste trăsături? Ca și cele 12 scaune, complet separate unul de altul, urmînd destine diferite și nefiind legate unul de altul decît prin aspectul lor, romanele satirice de tip picaresc cuprînd o „garnitură” de episoade distincte unul de altul și reunite mai mult prin ideea operei și prin prezența unui erou sau grup de eroi. Acest erou — în Guliver în spațiu, în „Un yankeu la curtea regelui Arthur” în timp, suferă de obicei o ciocnire puternică cu mediul, chiar în „Don Quijote” sau „Pickwick”, unde personajele se mișcă într-o lume neoxotică, familiară, ele sînt într-o continuă peregrinare prin (înuzuri și mai ales prin medii diferite) personajul satiric „nu suportă” să sadă în același loc de la început pînă la sfîrșitul cărții, inconjurat de aceleași personaje. Satira are nevoie de exagerare, adesea de reducere la cîteva trăsături, și poate de aceea mediile și personajele cu care vine în contact eroul se schimbă iute, prin socuri înaintea de „adîncirea” lor, căci autorul preferă melodia reliefului, hiperbolizarea cîtorva trăsături. Amîntîl-vă peregrinările lui Cicikov în căutarea sufletelor moarte: cunoaște un tip, se locește cu el exact atîta timp cît autorul a avut timpul să ne prezinte un portret satiric al lui — și gata, Cicikov a și plecat.

Căutarea unuia din cele 12 scaune — scaunul în care și-a ascuns o cicoană bijuteriile — căutarea scaunului prin medii diferite ale vieții sovietice din 1927, căutarea lor înirgurată printre mobilele vechi și utoate ruinele vechii lumi și printre instituțiile noi, în naștere, ale socialismului — această căutare neobosită și plină de aventuri prilejuiește eroului cărții, „ma-rele maestru al combinațiilor”, Oslap Bender, aceeași vertiginosă preumblare și schimbare de decoruri.

Teoretic, ar fi fost, poate de așteptat ca „lupta între vechi și nou” să fie transpusă aidoma în romanul lui Ilf și Petrov: să asistăm adică la o luptă între vechi — exocrocul Bender în căutarea comorilor — și nou — societatea sovietică în formație. Dacă ar

fi realizat asta, 12 scaune ar fi cuprins o inovație fundamentală a cărei posibilitate o mai discută și azi teoria literară a realismului socialist: o satiră care să cuprîndă eroi pozitivi. Într-adevăr, dacă ne gîndim, de pildă, la „Suflete moarte” vedem imediat că lupta se desfășoară — la suprafață — între „vechi și vechi”, între căutătorul de suflete răpăsoate și moșierii pe care-i vizitează. „Noul” este risul, autorul, unghiul de privire, adică amărăciunea și ironia cu care e privită viața feudală rusă, plus încrederea lărică exprimată a autorului în viitorul țării sale. Și cînd Gogol a încercat, în spre finalul volumului doi, să creeze figuri pozitive, el n-a găsit decît un străin (Konstanjoglu), a scris prost a egal, și-a lăsat cartea neterminată. Doar din cauza că tragea realitatea rusă ar fi fost falsificată prin înfățișarea unui „moșier pozitiv”, sau poate din cauza că figurile pozitive nu se potriveau în romanul satiric? Luați piesele satirice ale atotputernicului inovator Maiakovski și veți vedea că el însuși era nemulțumit că s-a oprit în pragul realizării unor figuri pozitive ale comediei fapt e că în viață, ceea ce numim „lupta între vechi și vechi” este esența, ultima expresie a unei uriașe complexități de fenomene. Poate și de aceea lupta între „vechii” Bender și noua societate care se înalță în jurul

său era o luptă în ultimă esență: căci, în ce privește acțiunea romanului, lupta se desfășoară, în majoritate, tot în sînu elementelor vechi, care se sculundau, cu mobilele lor vechi cu tot, undeva la subsolul clădirii impozante a societății sovietice. „Fostii” dintr-un țîrg, lacomii părinți Feodor, ultra inovatorii, în fond foarte vechi, artiștii care revoluționează arta muzicală schimbînd vioarele cu irigatoarele, fandostia Ellocica, meșteșugari ai scrisului, hoții care se îmbuibă din subvențiile date unui azil de bătrîne, diferiții birocrati și gură-cască — iată clientela principală a lui Oslap Bender și a asociatului său Vorobianinov. Chiar cînd au de a face cu „cetățenii sovietici”, ei nu se izbesc de elementele cele mai înaintate, ci de o fată cam comună și naivă și soțul ei; sau „prin tangență”, cunoașterea oamenilor simpatici, înaintați ca inginerul obsedat de ideea introducerii tramvaiului în țîrgul său, dar cu aceștia Oslap nu vine decît foarte rar în conflict direct.

Așa dar, satira — dacă ar fi s-o reducem la formule — apare aici ca „negativ peste negativ”: oamenii retrograzi moștenii de la vechea societate sînt satirizați nu de către „eroi pozitivi”, ci de către un exocroc, marele maestru al combinațiilor, Oslap Bender, care-i păcălește sistematic. „De pe ce poziție?” — cei care pun în mod sentențios această întrebare se vor găsi deconectați în fața marelui complexității a figurii marelui maestru, un exocroc care totuși — în ce privește acțiunea cărții — e principalul purtător al criticilor la adresa fosilelor capitalismului. Într-adevăr, de pildă, atunci cînd Bender se căz-neste să stăorcă de la foștii dintr-un țîrg 500 de rube prezentîndu-l pe asociatul său drept „răbinte democrației ruse, titanul gîndirii și o persoană din apropierea imparatului” e evident că formula lui e încercată de cea mai acerbă ironie la adresa expresiilor pompoase folosite pe vremuri de clasele exploatare; ca și la adresa speranțelor nutrite în 1927 de rămășițele a acestor clase — speranțele ridicole de a răsturna regimul sovietic printr-o conspirație de operetă. Aceștia sînt eroii loviți în principal de satira romanului, sînt bine și pe merit loviți —

de cine? De un exocroc, care face asta în scopurile lui „profesionale”.

Se realizează astfel o bogăție de unghiuri de vedere: în primul rînd, foștii apar mult inferiori unui exocroc, care-i bate prin propriile lor arme și procedee. Aceasta e, în linii mari, și direcția principală a romanului: așcutișul lui e îndreptat împotriva dușmanului de clasă și a moravurilor sale. Superioritatea exocrocului și a-gresivitatea sa satirică e însă și un rezultat al certe sale cu vechea societate; căci el nu este doar un produs al burgheziei, ci și un factor de protest — stilitic, denatural, inelicitic. — dar totuși de protest împotriva ei. Prin acest fapt și printr-o oarecare luciditate — care-l face să presimta că lupta într-o bălăie pierdută și să se poată ironiza, cîteodată, pe sine însuși — se explică îndrăzneala primedioasă a autorilor, și anume aceea de a înfățișa un exocroc simpatic. Insa — și aici e un mare însă — marele maestru nu e simpatic pentru că este exocroc (deși a și simpatic face parte din „specificul profesional” al exocrocilor, pentru că fără a și se face agreabil și să cîștige încrederea oamenilor, el n-ar putea să-și înșele). El e simpatic însă nu pentru că este exocroc, ci pentru felul spiritual în care-reși bate joc de liota foștilor (ca și de trăsăturile negative, care merită a fi bălăciorite, ale unor oameni de tip „gură cască”, birocrati etc.) și pentru un anumit element de dezinteres și chiar artă, dacă se poate spune astfel, pe care-l aduce în postea lui necurată. Rătăcind cu Vorobianinov prin munții Caucazul, el rîzînd cu dispreț de foști, rîzînd cu regret pentru ratarea lui Oslap, rîzînd cu simpatie de lipsurile „lor noștri”, să simți că în acest rîs trăiește o veselie mare și sinceră, căci, pe deasupra tuturor celor care te fac să rizi, îndrăulul lor, întrevizi noua societate și noul spirit, socialist, care-și fac loc, cresc, și triumfă.

La urma urmei, nu în „dozajul” prudent și „potrivita” de critici adresate nouă sau dușmanilor slă „poziția autorilor”, ci tocmai în acest sentiment de reală și însuflețită de zîmbet încredere în viitorul socialist.

Grigore C. Filimon

sigur
in

Despre ceea ce presa capitalistă nu vorbește

CONGRESUL MILIARDARILOR

La sfârșitul lunii octombrie, a avut loc la San Francisco „Congresul mondial al milionarilor”, care a întrunit pe toți magnajii monopolurilor industriale și bancare din occident. Conferințele ale unui număr mai mare sau mai mic de fruntași capitaliști au avut loc și în trecut. Dar, ca amploare și oarecum ca „universalitate”, congresele acestea sunt primite în genul ei. Au participat la lucrările ei secrete nu mai puțin de 551 multimilionari din 62 țări capitaliste. Și, ca tot secretul păstrat în jurul discuțiilor, s-au putut totuși afla, datorită indiscrețiilor, câteva date cu deosebire importante.

Obiectivul congresului a fost dublu:

1. Schimb de informații asupra mișcărilor muncitorești și de pace din țările respective.
2. Luarea unor decizii cu privire la lupta comună împotriva lagărului socialist.

Constatându-se insuficiența coordonării de până acum a luptei împotriva taberei socialiste, s-a hotărât ca, fără să devină un organ permanent, „Congresul mondial al milionarilor” să rămână totuși un for suprem, care să examineze periodic evoluția situației mondiale și să vegheze destinele imperialismului.

Ca obiectiv imediat, s-a decis întărirea mijloacelor pentru a putea dispune cât mai curând de controlul

structurii economice a acelor țări capitaliste care au inițiat în mai largă măsură legături economice și de altă natură cu țările din lagărul socialist. Să se prescrie alianțe nord-atlantice și celorlalte grupuri militare rolul de protejare a intereselor marelui capital monopolist. În acest sens, se va supune pește cileva zile, la deschiderea conferinței N.A.T.O. care va avea loc la Paris, un fel de „Magna Charta” a capitalului internațional. Să se intensifice exporturile de capital în țările „slab dezvoltate”, dar să se vegheze ca mișcările de independență economică și politică a acestor țări să nu constituie o repetare a celor trecute de curind în Orientul apropiat, putând fi chiar doborâte la un moment dat cu forța armelor. Să se organizeze blocada economică și să se refuze împrumuturi și credite acelor țări care, ca Egiptul și Siria, și-ar manifesta altă de categoric dorința de independență. Să se organizeze un „front comun” împotriva comunismului asupra țărilor nedezvoltate, pentru a le atrage în raza capitaliștilor.

În sfârșit, să se evite pe viitor, cum a fost în cazul Suezului, divergențe de vederi între monopoluri, care ar ducă la avantaje suplimentare, care ar compromite în schimb destinele capitalismului în general.

formează vestul mijlociu și vestul. rezultat din capitaliștii din Chicago, Cleveland și Ohio. Grupul din Chicago este condus de familiile Mac Cormick, Avery, Dawes, Wood, Armour și Robert Young. Grupul din Cleveland are supremația lui Cyrus Eaton; în sfârșit, grupul din Ohio este controlat de Mark Hanna.

Al treilea mare grup este format din așa ziii milionari din Texas, reprezentat prin Hunt, Murchinson, Wilson etc. În sfârșit, dezvoltarea coastei Pacificului în timpul celui de al doilea război mondial a dus la efflorescența celui de-al patrulea grup financiar Giannini, care controlează nu mai puțin de 667 bănci cu un activ de 9 miliarde dolari.

Între aceste patru grupuri se duc lupte continue și sistematice de păstrare sau dobândire a supremației. Grupul vestului mijlociu luptă împotriva Wall-Street-ului. Primul este interesat mai mult de piața internă, cel de al doilea de cea internațională. Cel de al doilea este de partidul democrat, cei de al doilea de republicani. Dar toate grupurile subvenționează concomitent ambele partide, scotând în reprezentanții lor să fie cuprinși în orice

formulă guvernamentală care va face mari comenzi de stat. Comenzile de război au favorizat însă mai mult alți grupuri Wall-Street-ului, cit și grupul Giannini. De unde resentimentele celor de a cuceri piața internă, cum au fost în ultimii ani luptele pentru controlul căilor ferate și al presei de mare tiraj.

Rivalitatea dintre diversele grupe financiare a dus și la rivalități politice și, indirect, la concepții opuse în politica externă. În timp ce grupul din Wall-Street este pentru o politică militaristă a outrance, grupul vestului mijlociu s-a pronunțat adeseori pentru găsirea unui modus vivendi cu lagărul socialist. Primul grup este pentru așa zisa „strategie totală”, care urmărește atragerea întregii lumi capitaliste în sistemul militar și politic al Washingtonului, pe bază de blocuri dirijate împotriva U.R.S.S. și a democrațiilor populare. Cel de al doilea socotea că blocurile militare și politice sporesc prea mult obligațiile Statelor Unite și le „leagă mâinile”. De fapt, în această atitudine, vorbește teama de a nu rămâne pe plan financiar secundar.

Această fotografie datează de la sfârșitul celui de-al doilea război mondial și înfățișează sfârșitul lipsei de glorie al diviziilor hitleriste. ...O imagine care ar trebui să dea de gândit noilor amatori de aventuri războinice.

Caracatița

O examinare cât de superficială a numelor unor participanți la „congresul milionarilor” este din mai multe puncte de vedere plină de învătăminte.

Astfel, au participat trimiși ai marilor fabrici de armament ca Berthold Beitz, reprezentând grupul „Krupp”, și Schneider-Creuzot reprezentând faimosul „Comité des Forges” și grupul „St. Etienne”; reprezentanți ai trusturilor petrolifere ca Van Leuwen („Royal Dutch-Shell”) și John Rockefeller („Standard Oil”); reprezentanți ai concernelor reînființate în Germania occidentală („Bayer”) și Japonia („Mitsubishi”); ai marilor bănci americane (Lehman și Black) sau germane (Herman Abs); clișia lorzi ai presei britanice și faimosul Henri Luce

(„Time” și „Life”); administratorii ai „Planului Marshall” (Paul Hoffman) și ai „doctrinei Eisenhower”; oameni de legătură a cercurilor monopoliste cu cele militare ca Mac Cloy, Humphrey, etc.

Ceea ce se desprinde din această sumară examinare este, în primul rând, vastitatea ramificațiilor capitalului internațional și, în al doilea rând, situația dominantă a concernelor americane pe piața capitalului internațional. De aici se poate deduce pe de o parte, înclăștrarea de caracatițe pe care urmărește să o exercite marelui capital asupra orientării politice a statelor capitaliste și, pe de altă parte, supunerea acestor țări intereselor fâșișe ale capitalului american.

Este oligarhia financiară unitară?

„Congresul milionarilor” a insistat asupra necesității unității de vederi și acțiune între cercurile monopoliste. Dar oare viața financiară americană exemplul unei asemenea coeziuni de interese și obiective?

În industria petroliferă Rockefellerii domină, dar sînt contestați în deosebi de Mellonii. În industria automobilelor, concurența între Du Pont (General Motors) și Henry Ford a ajuns la apogeu. În industria armamentului atomic, Morganii uniți cu Du Pont își apără cu greu pozițiile de atacurile Rockefellerilor, de astă dată aliați cu Mellonii.

Principala poziție în economia americană o ocupă azi grupurile financiare ale Wall-Street-ului: Morgan, Rockefeller, Kuhn-Loeb, Mellonii, Du Pont, Ford și grupurile mai mici ale lui Harriman, Lehman și Dillon. Din 66 corporații bancare, industriale, feroviare, de asigurări cu un activ de peste 1 miliard dolari fiecare, Morganii controlează 12 cu un activ de peste 50 miliarde dolari; Rockefellerii 9, cu un activ de peste 36 miliarde dolari; Kuhn-Loeb 3 cu aproximativ 6 miliarde dolari; Du Pont controlează un activ de peste 8 miliarde și, în sfârșit, Mellon un activ cu aproximativ 5 miliarde dolari.

Un al doilea mare grup financiar îl

Două tendințe

Doi mari financiarilor au combătut deschis, în ultimii ani, direcțiile de politică externă impuse de Wall-Street. Unul este Wartburg, altul Cyrus Eaton.

Nici unul dintre ei nu poate, firește, fi bănuț de simpatii pentru lumea socialistă, dar ambii au socotit necesar să predice necesitatea coexistenței pașnice.

Aoeste contradicții se adaugă la luminarea tot mai evidentă a marilor mase populare din țările capitaliste și semi-dependente și constituie piedici evidente la tentativele de agresiune împotriva independenței popoarelor sau de dezafectare a unui război.

Manifestul Păcii, semnat la 19 noiembrie la Moscova de către reprezentanții partidelor comuniste și muncitorești, care au participat la sărbătorirea celei de a 40-a aniversări a Marii Revoluții Socialiste din Octombrie, arată că factorii care amenință pacea și securitatea popoarelor sînt aceleași monopoluri capitaliste care au recoltat bogății uriașe de pe urma celor două războaie mondiale și care continuă a stringe profituri fabuloase de pe urma actualei curse a înarmării. În fruntea lor se află un număr relativ mic de monopoluri americane care, prin influența exercitată asupra cercurilor guvernante din Statele Unite, prin ramificația complicată din întreaga lume capitaliștilor, prin presiunea pe care o exercită asupra guvernelor occidentale sabotează căile de înțelegere și de preîntîmpinare a unui al treilea război mondial.

Un recent articol al lui Cyrus Eaton, în „New York Herald Tribune” a făcut cu deosebire vîlvă, pentru că afirmă că un război împotriva Uniunii Sovietice ar compromite capitalismul și democrația americană. „Sînt incredințat — a spus el — că, cu cît se vor înmulți contactele între popoarele celor două țări, cu atît mai repede vom înțelege că toți sîntem oameni, cu slăbiciunile noastre, cu lipsurile noastre și că, indiferent ce va urma, trebuie să ne angajăm că nu vom căuta a ne distruge unii pe alții. Ori trăim împreună, ori pierim împreună”.

Vederile lui Eaton sînt lucide, dar le trebuie un corectiv: ceea ce face pe financiarul american să predice coexistența pașnică nu este alternativa disparității concomitente a celor două sisteme, ci numai teama că un război va fi așa cum s-a arătat în atîtea rînduri — mormintul mondial al capitalismului.

Contradicțiile care abundă în capitalismul american sînt o imagine mărită a celor ce se petrec în întreaga lume capitaliștilor, la o scară mai redusă. Cele ce s-au petrecut cu ocazia aventurii Suezului; cele ce au urmat sub chipul „doctrinei Eisenhower” sau ca livrări de arme Tunisiei; rivalitățile dintre telurile economice ale Angliei și cele ale Germaniei vestice, lupta dintre „piața comună” și Anglia nu pot fi acuse și contracarate de nici o decizie a unui „Congres mondial al milionarilor”.

CAȘMIR, IRIAN

Organizația Națiunilor Unite a luat din nou în considerare, în actuala sesiune, problemele Cașmirului și Irianului. În actuala fază, Cașmirul este împărțit între India și Pakistan, cu toate drepturile incontestabile ale celei dintîi. Irianul, de asemenea, este rupt de ansamblul Federației indoneziene, fiind încă de colonialiștii olandezi. În ambele cazuri, intervenția Statelor Unite este de multă vreme vizibilă.

Ambele teritorii constituie baze strategice deosebit de importante. Și Olanda și Pakistanul sînt legate de Statele Unite prin alianțe militare foarte strînse. În virtutea acestora, teritoriile lor, inclusiv posesiunile extrateritoriale, pot deveni baze de operații americane. Este cazul Cașmirului și al Irianului. Primul oferă o bază de operații la frontiera sud-asiatică a Uniunii Sovietice. Cel de al doilea constituie o bază care ar putea amenința China și, în tot cazul, ar permite controlul amănunțit al Pacificului sudvestic și al Mării Sudului.

În această lumină, apare evident motivul pentru care Statele Unite și țările legate mai mult sau mai puțin de politica acestora urmăresc tergi-versarea soluțiilor juste a ambelor probleme.

Dar amînările nu destăințază problemele, dimpotrivă, ele fac să sporească și mai mult voința de eliberare a popoarelor.

„Forțele păcii sînt uriașe — spune „Manifestul Păcii”. Ele pot să împiedice războiul, să mențină pacea. Dar noi, comunistii, considerăm de datoria noastră să avertizăm pe toți oamenii din lume că pericolul unui monstruos război de exterminare a oamenilor n-a trecut încă”. Acest avertisment — la veghe este cu deosebire util. El va face ca unitatea lagărului socialist, unitatea forțelor militante pentru pace, să opună un zid de netrecut imperialismului, care caută în afara frontierelor lui soluția contradicțiilor lui interne.

Tropăitul bocancilor soldaților americani tîbură liniștea străvechilor orașe italiene

amurgul bazelor

Întrebat de corespondentul agenției americane „United Press”, Henry Shapiro, dacă, odată cu dezvoltarea armelor-rachetă, bazele militare își pierd importanța, N. S. Hrusciov a răspuns că acesta este cazul, în mod indiscutabil. „La timpul lor, a adăugat N. S. Hrusciov, bombardierelor puteau fi oprite cu focul artileriei anti-aeriene, cu artileria sau cu arma rachetă anti-aeriană, dar acum racheta balistică nu poate fi oprită cu nimic”.

Principiul stîlp de sprijin al strategiei americane se dovedește astfel a avea o valoare cel puțin problematică. Mijloace financiare considerabile și presiuni diplomatice făcute timp de ani de zile se dovedesc a fi fost cheltuite fără ca principiul [el urmării, — superioritate strategică — să fi fost atins.

Bazele militare americane sînt răspîndite azi într-o mare parte a lumii. Detașamente mai importante de trupe americane sînt instalate azi în 49 de țări. În Europa occidentală, în Asia, în Africa, în Arctica, există o rețea întinsă de puncte de sprijin aeriene și navale, în mare parte complet construite și utilizate. În Anglia, „purătorii de avioane care nu poate fi scufundat”, și în unele țări din Europa occidentală se află escadre de avioane de bombardament cu rază de acțiune mijlocie.

american nu și putea permite să forțeze construcția escadrelor de bombardiere de mare rază de acțiune de tipul B 52 din cauza costului lor exagerat (un singur avion B 52 costă circa 8 milioane dolari). Eisenhower a decis, în acel moment, ca să fie menținute toate bazele de pe care ar putea opera avionul cu mai mică rază de acțiune B 47. Cunoscutul ziar vest-german „Die Welt” comenta atunci hotărîrea guvernului american, în tem-

Aviația americană își făcea un titlu de glorie din faptul că avea puncte de sprijin în Germania occidentală, în Franța, în Africa de Nord, în Groenlanda, în Filipine, în Japonia, în Arabia Saudită, în Insulele Bermude și Marshall, în Insulele Fidji și Aleutine, în Australia și în Borneo. Flota americană își făcea un titlu de onoare din faptul că avea peste 1.000 de vase de război staționate în diferite puncte de sprijin răspîndite în numeroase țări.

Rolul strategic atribuit de strategii americani bazelor aeriene și navale rezultă dintr-o declarație făcută de ministrul de externe al S.U.A., Dulles. Bazele construite și întreținute de guvernul american, a spus Dulles, sînt menite „a întări forța de șoc a aviației strategice, staționate în diferitele puncte de sprijin”.

La mijlocul anului trecut, a fost luată, la Washington, o hotărîre care dovedea că în concepția strategică americană, bazele militare, situate pe teritorii străine, continuă să-și păstreze rolul primordial. Deoarece guvernul

de apariția „armei absolute”, a rachetei balistice intercontinentale sovietice. Era vorba, în primul rînd, de vulnerabilitatea punctelor de sprijin, pricinuită de concentrarea lor pe teritorii restrînse. În mod normal, avioanele staționate pe solul punctelor de sprijin sînt plasate la distanțe care le asigură o oarecare securitate numai împotriva proiectilelor de artilerie sau a bombelor de aviație pînă la 1.000 kg. Un raport al comisiei americane

de aparțin „armei absolute”, a rachetei balistice intercontinentale sovietice. Era vorba, în primul rînd, de vulnerabilitatea punctelor de sprijin, pricinuită de concentrarea lor pe teritorii restrînse. În mod normal, avioanele staționate pe solul punctelor de sprijin sînt plasate la distanțe care le asigură o oarecare securitate numai împotriva proiectilelor de artilerie sau a bombelor de aviație pînă la 1.000 kg. Un raport al comisiei americane

DEUTAG
Dulles: Europa soll Raketenbasis werden
DER TAGESSPIEGEL
US-Raketen „früher als erwartet”

Paginile presei burghize reflectă starea de alarmă de care sînt cuprinsе cercurile agresive din Apus.

În următor: „Declarind că nu este esențial pentru S.U.A. să întreaacă Rusia în întrecerea pentru construirea bombardierelor intercontinentale. Eisenhower a acordat punctelor de sprijin din străinătate, de pe care pot opera bombardierelor mijlocii, o însemnătate și mai mare încă decît aceea care le-a fost atribuită mai înainte...”

Redactorul militar al ziarului vest-german „Frankfurter Allgemeine Zeitung” considera chiar bazele militare americane instalate pe teritorii străine ca o parte integrantă a civilizației occidentale. „Strategia bazelor aeriene, scria el, este o formă tipic occidentală a strategiei moderne”.

Utilitatea și însemnătatea militară a acestor „forme tipic occidentale a strategiei moderne” a fost pusă în discuție de alți paladini ai Occidentului, chiar și înainte de a se fi anunțat reușita experiențelor cu racheta balistică intercontinentală în Uniunea Sovietică.

Două au fost, în deosebi, motivele care făceau să se exprime indolele asupra însemnătății militare a bazelor aeriene și navale americane, înain-

„Dacă bazele militare americane ar fi avut, așa dar, un rol pur strategic, desigur că abandonarea lor ar fi pusă la ordinea zilei. Dar pe lângă această ele au un rol politic și un rol economic. Ele constituie alături de mina conducerii americane împotriva priilor lor aliați, împotriva popoarelor pe teritoriile cărora sînt plasate, constituie garanția conservării rolului de primă vioară pe care diplomația americană și-l atribuie în sistemul de alianțe ce l-a înghesbat.

„Efectele armelor atomice”, arată însă că întreg teritoriul obisnuit al unui punct de sprijin este supus distrugerilor pricinuite de explozia unei încărcături atomice.

Al doilea motiv care pricinuia indolele asupra valorii bazelor militare americane erau șansele mici ce existau pentru punerea lor în stare de alarmă și de apărare. Au fost exprimate indolele serioase în deosebi asupra eficacității instalațiilor de radio-locație (radar) de care dispun bazele americane. În cursul manevrelor cunoscutе sub indicativul „Alerte” din anul 1956 și 1957, avioanele de bombardament „inamice” au reușit să străbată centura aparatelor de radar fără a fi observate. Viteza bombardierelor moderne face și mai indolelică vitoarea instalațiilor americane de radio-locație.

Următorul exemplu arată cum ce s-ar putea înțelege printr-o instalație de radar eficientă. Pe punctul de sprijin aviațic Brize Norton, situat în Anglia sînt staționate unități de bombardament americane. Pentru a a-

„Dacă bazele militare americane ar fi avut, așa dar, un rol pur strategic, desigur că abandonarea lor ar fi pusă la ordinea zilei. Dar pe lângă această ele au un rol politic și un rol economic. Ele constituie alături de mina conducerii americane împotriva priilor lor aliați, împotriva popoarelor pe teritoriile cărora sînt plasate, constituie garanția conservării rolului de primă vioară pe care diplomația americană și-l atribuie în sistemul de alianțe ce l-a înghesbat.

„Efectele armelor atomice”, arată însă că întreg teritoriul obisnuit al unui punct de sprijin este supus distrugerilor pricinuite de explozia unei încărcături atomice.

Al doilea motiv care pricinuia indolele asupra valorii bazelor militare americane erau șansele mici ce existau pentru punerea lor în stare de alarmă și de apărare. Au fost exprimate indolele serioase în deosebi asupra eficacității instalațiilor de radio-locație (radar) de care dispun bazele americane. În cursul manevrelor cunoscutе sub indicativul „Alerte” din anul 1956 și 1957, avioanele de bombardament „inamice” au reușit să străbată centura aparatelor de radar fără a fi observate. Viteza bombardierelor moderne face și mai indolelică vitoarea instalațiilor americane de radio-locație.

Următorul exemplu arată cum ce s-ar putea înțelege printr-o instalație de radar eficientă. Pe punctul de sprijin aviațic Brize Norton, situat în Anglia sînt staționate unități de bombardament americane. Pentru a a-

CAȘMIR, IRIAN

Organizația Națiunilor Unite a luat din nou în considerare, în actuala sesiune, problemele Cașmirului și Irianului. În actuala fază, Cașmirul este împărțit între India și Pakistan, cu toate drepturile incontestabile ale celei dintîi. Irianul, de asemenea, este rupt de ansamblul Federației indoneziene, fiind încă de colonialiștii olandezi. În ambele cazuri, intervenția Statelor Unite este de multă vreme vizibilă.

Ambele teritorii constituie baze strategice deosebit de importante. Și Olanda și Pakistanul sînt legate de Statele Unite prin alianțe militare foarte strînse. În virtutea acestora, teritoriile lor, inclusiv posesiunile extrateritoriale, pot deveni baze de operații americane. Este cazul Cașmirului și al Irianului. Primul oferă o bază de operații la frontiera sud-asiatică a Uniunii Sovietice. Cel de al doilea constituie o bază care ar putea amenința China și, în tot cazul, ar permite controlul amănunțit al Pacificului sudvestic și al Mării Sudului.

În această lumină, apare evident motivul pentru care Statele Unite și țările legate mai mult sau mai puțin de politica acestora urmăresc tergi-versarea soluțiilor juste a ambelor probleme.

Dar amînările nu destăințază problemele, dimpotrivă, ele fac să sporească și mai mult voința de eliberare a popoarelor.

Alexandru Leon